

Comuniunea cu cei adormiți

Ediție îngrijită de
Emilia Comoniță

Comuniunea cu cei adormiți

*Rugăciuni și îndemnuri de la Sfinții Părinți
cu privire la comuniunea cu cei adormiți
și folosul pomenirii lor*

Ediție îngrijită de
Emilia Comoniță

THEOSIS
2026

EDITURA THEOSIS

Comenzi online: www.theosis.ro
Comenzi prin e-mail: office@theosis.ro
Comenzi telefonice: 0770 111 916

Copyright © Editura Theosis, 2026.
Toate drepturile rezervate.

Redactor: Virgil Baidoc
Tehnoredactor: Pr. Florin Leonte

TIPĂRIT ÎN ROMÂNIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Comuniunea cu cei adormiți : rugăciuni și
îndemnuri de la Sfinții Părinți cu privire la
comuniunea cu cei adormiți și folosul pomenirii lor /
ed. îngrijită de Emilia Comoniță. - Oradea : Theosis, 2026
ISBN 978-630-6812-00-4

I. Comoniță, Emilia (ed.)

*Memoriei tatălui meu Traian,
dimpreună cu toți moșii și strămoșii.
Recunoștință și veșnica lor pomenire
și odihnă, din neam în neam!*

INTRODUCERE

*„De credem că Iisus a murit și a înviat,
tot așa (credem) că Dumnezeu, pe cei adormiți
întru Iisus, îi va aduce împreună cu El”.*
(I Tesaloniceni 4, 14)

Fiecare dintre noi purtăm în inimă durerea despărțirii de un suflet drag nouă, care nu ne mai este alături cu trupul, ci s-a mutat la cele veșnice. Moartea fizică este poarta prin care toți suntem nevoiți să trecem la un moment dat; suntem conștienți de realitatea ei, însă, cu toate acestea, ne este mereu greu să o „privim în față”, să o acceptăm atunci când ne confruntăm în mod direct cu aceasta, și mai ales când ne desparte de un om apropiat nouă. Și totuși, Sfânta Biserică ne învață că sfârșitul nu e aici. Pentru creștinul ortodox, moartea nu este firească și nu are nici un sens. Ce sens ar putea avea, dacă totul s-ar termina aici, pe pământ? Ce rost ar mai avea sufletul nostru, cu care simțim atât de multe, ce rost ar mai avea rațiunea noastră, care tânjește mereu

după cunoaștere, cu care facem atâtea conexiuni? Ce rost ar mai avea avântul nostru după cele înalte și de nedeslușit, setea noastră nestinsă pentru desăvârșire? Dacă Dumnezeu, Arhitectul Absolut, în imensa Sa iubire și atotputtare de grijă, ne-a creat pe noi, după chipul și asemănarea Sa, cununa creației Sale, făpturi atât de minunate și complexe, într-o lume atât de minunată și complexă, oare avea să ne lipsească tocmai de bucuria veșniciei? Firește că nu. Ne-a creat pentru a ne oferi cel mai de preț dar, cel al Duhului Sfânt, ne-a chemat așadar să pregustăm Raiul aici, pe pământ, dar mai ales să îl gustăm pe deplin după trecerea noastră dincolo, la cele veșnice. Și L-a trimis pe Însuși Fiul Său preaiubit, Iisus Hristos, ca Răscumpărător, să își jertfească, din iubire absolută, Trupul și Sângele Său pentru noi, pentru ca oricine va crede în El și în Învierea Sa să nu moară ci să aibă viață veșnică. Sfântul Apostol Pavel spune: „Dacă trăim, pentru Domnul trăim, și dacă murim, pentru Domnul murim. Deci și dacă trăim, și dacă murim, ai Domnului suntem” (Romani 14, 8).

Așadar, moartea este doar o trecere de la viața pământească, tangibilă, la adevărata viață, cea veșnică. Nu este o trecere în neființă, ci în ființă; sufletul se desparte de trup, pentru ca trupul „să se întoarcă în pământ, cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu, care l-a dat” (Eclesiastul 12, 7).

De aceea îi numim pe cei plecați de lângă noi adoramiți întru Domnul, si nu trecuți în neființă, sau morți. Sfântul Apostol Pavel zice: „Fraților, despre cei ce au

adormit, nu voiesc să fiți în neștiință ca să nu vă întristați ca ceilalți, care nu au nădejde. Pentru că de credem că Iisus a murit și a înviat, tot așa (credem) că Dumnezeu, pe cei adormiți întru Iisus, îi va aduce împreună cu El. Căci aceasta vă spunem, după cuvântul Domnului, că noi cei vii, care vom fi rămas până la venirea Domnului, nu vom lua înaintea celor adormiți, pentru că Însuși Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dumnezeu, Se va pogorî din cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi. După aceea, noi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiți, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh, și așa pururea vom fi cu Domnul. De aceea, mângâiați-vă unii pe alții cu aceste cuvinte” (I Tesaloniceni 4, 13-18).

Prin Învierea Domnului s-au dezlegat toate legăturile morții, moartea fiind biruită de Iisus Hristos, Dumnezeuul întrupat.

Comuniunea cu cei adormiți ai noștri se manifestă în mod duhovnicesc, prin taina rugăciunii, fiind cât se poate de reală.

Iar cel mai important lucru pe care putem să-l facem pentru sufletele celor adormiți este să îi pomenim la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie. În taina Sfintei Liturghii se realizează, în cel mai profund mod cu putință, comuniunea celor vii cu cei adormiți. În slujba Proscomidiei, de o parte și de alta a Sfântului Disc, sub Sfântul Agneț, se așază două grupe de miride (părțile luate din prescură), una pentru cei vii (la stânga) și una pentru cei adormiți (la dreapta).

Miridele închipuie sufletele creștinilor, vii și adormiți, care doresc să trăiască veșnic împreună cu Hristos și sfinții Săi, precum și unii cu alții. Această pomenire la Sfânta Proscomidie, pentru Sfânta Liturghie, arată în mod concret comuniunea cu Hristos și între ele a tuturor generațiilor creștine, din toate locurile și din toate timpurile. Tot acum sunt pomeniți toți sfinții Bisericii lui Hristos, din toate locurile și din toate timpurile. Pomenirea celor vii și a celor adormiți împreună cu sfinții, a celor care doresc sfințirea și a celor care au dobândit-o deja, arată dorința celor dintâi de a nu se lipsi de harul sfințitor al lui Dumnezeu.

Spre sfârșitul Sfintei Liturghii, când preotul pune în Sfântul Potir miridele (părțile de prescură care închipuie sufletele celor vii și ale celor adormiți), el zice: „Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici, cu Cinstitul Tău Sânge, pentru rugăciunile sfinților Tăi”. Aceasta este forma deplină de comuniune a celor vii cu cei adormiți.

În completare, slujba de parastas și milosteniile făcute pentru aceștia nu fac altceva decât să însoțească pomenirea aceasta euharistică. Iisus zice: „Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 40). Deci, faptele milei creștine, deși sunt săvârșite față de semenii noștri, sunt primite de Însuși Hristos.

Să nu-i uităm, deci, pe apropiații noștri, dar și pe moșii și strămoșii noștri, pe bunii și străbunii pe care nu i-am cunoscut, dar fără de care nu am fi fost acum aici.

Parte din ei trăiește acum prin noi, îi purtăm în firea noastră, în ADN-ul nostru, suntem „continuatorii” lor. Și cum sugestiv sublinia scriitorul Victor Eftimiu, „uitarea ni se pare o trădare, uitarea e suprema lașitate”. Să îi purtăm așadar și în gândurile și în inimile noastre, să îi pomenim cât mai des în rugăciune și să le cinstim memoria prin faptele și prin purtarea noastră, de zi cu zi. Și cum frumos ne învață Sfântul Simeon Noul Teolog, cea mai mare milostenie pe care o putem face pentru cel adormit este sfințirea sufletului nostru. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Prezenta carte se vrea a fi un reazem sufletesc pentru toți cei care sunt încercați de durerea pierderii unui om drag, prin îndemnurile duhovnicești ale unor Sfinți Părinți, citate în prima parte a lucrării, cât și prin rugăciunile atât de folositoare sufletelor celor adormiți, din cea de-a doua parte a acesteia.

Veșnică odihnă și pomenire a adormiților întru Domnul, din neam în neam! Dumnezeu să-i ierte!

Emilia Comoniță

I. DESPRE MOARTE ȘI DINCOLO DE GRANIȚA EI

I.1. Percepția creștină asupra morții

„După credința creștină, viața omului nu se sfârșește cu moartea trupului; sufletul își continuă existența și dincolo de hotarele vieții pământești, într-o altă viață.”¹

„Momentul morții nu echivalează cu momentul dispariției ființei umane și cu nimicirea vieții. Viața se continuă, sub altă formă, și după pragul morții. Pentru că, dacă prin moarte trupul «se întoarce în pământul din care a fost luat» (Fac. 3, 19), sufletul, întorcându-se la Dumnezeu și primind răsplata pentru faptele săvârșite

² Preot Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica specială pentru institutele teologice*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, p. 493.

în această viață, continuă a vieții, la locul hărăzit lui, în așteptarea Judecății de Apoi. Răsplata se hotărăște imediat după moarte, în momentul judecății particulare.”²

„Pentru creștinism moartea, deși e o urmare a păcatului, a păstrat un sens pozitiv, întrucât în ea Hristos ne trece la comuniunea deplină cu Dumnezeu, adică la o treaptă mai înaltă în comuniunea cu El și, prin aceasta, la treapta plenitudinii vieții.”³

„În creștinism moartea este luată în serios, dar fără disperare, înainte de a se produce, pentru a ne pregăti să trecem prin ea la plenitudinea comuniunii cu Dumnezeu; iar când s-a produs, pentru ca prin rugăciuni să se asigure și mai mult celui decedat această plenitudine.”⁴

„Moartea nu poate fi acceptată, este o monstruozitate; am fost creați pentru a trăi și totuși, în această lume pe care păcatul a făcut-o monstruoasă, moartea e singura ieșire. Dacă lumea noastră păcătoasă ar fi ne-schimbătoare și veșnică, ar fi un iad; moartea e singura

² *Îndrumări misionare*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986, p. 868.

³ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică ortodoxă*, vol. III, Ediția a III-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003, p. 228.

⁴ *Ibidem*.

care permite pământului, împreună cu suferința și păcatul, să scape din acest iad. Biserica distinge cele două fațete; Sf. Ioan Damaschin a scris despre aceasta, cu un realism extrem, foarte crud, fiindcă un creștin nu își poate permite să fie romantic în privința morții.

A muri înseamnă a muri, în același fel în care, când vorbim despre cruce, trebuie să ne amintim că este un instrument al morții. Moartea e moarte, cu toată tragedia ei urâțenie și monstruoasă și totuși, moartea e, în fond, singura care ne dă speranță. Pe de o parte, tânjim să trăim; pe de altă parte, dacă tânjim îndeajuns (de mult) să trăim, tânjim să murim, fiindcă, în această lume, limitată, e cu neputință să trăiești plenar. Este o prăbușire, într-adevăr, dar o prăbușire care, împreună cu harul lui Dumnezeu, duce la o măsură a vieții pe care altfel n-am fi atins-o.”⁵

„Dacă omul n-ar putea supraviețui după moartea trupeză, evident totul ar fi zadarnic. În zadar i s-ar fi însoțit sufletul în nevoi și pasiuni trupeză cu tot avântul lor. În zadar ar fi împiedicat trupul de mustrarea și desfrâul sufletului spre atingerea țelului final al înclinărilor și dorințelor, zadarnică activitatea rațiunii, zadarnică funcționarea minții, zadarnică înțelepciunea, dreptatea, practicarea oricărei virtuți, promulgarea și

⁵ Mitropolit Antonie de Suroj, *Rugăciunea vie*, Editura Theosis, pp. 102-107.

controlarea oricărei legi; cu un cuvânt, zadarnic ar fi tot ce poate fi măreț și frumos în viața oamenilor și pentru oameni. Ba, ceea ce ar fi și mai grav, însăși crearea omului și înzestrarea lui cu toate darurile s-ar dovedi fără de niciun rost. Însă, fiindcă nici toate aceste lucrări ale lui Dumnezeu și nici toate aceste daruri care provin de la El nu pot fi socotite zadarnice și fără rost, atunci în chip necesar trebuie legată de dănuirea veșnică a sufletului și prelungirea vieții trupești, precum și corolarul ei firesc, Învierea.”⁶

„Aștept învierea morților și viața veacului ce va veni! Neîmpăcată și fără margini ne-ar fi fost suferința pentru moartea celor apropiați, dacă nu ne-ar fi dăruit Dumnezeu viața veșnică. Fără sens ne-ar fi fost viața, dacă s-ar fi sfârșit o dată cu moartea. Ce folos atunci de la virtuți, de la faptele bune? Au atunci dreptate cei ce au spus: «Să bem și să mâncăm, căci mâine vom muri!» (I Cor. 15, 32). Dar omul e făcut pentru nemurire, iar prin învierea Sa, Hristos le-a deschis celor ce cred în El și trăiesc în dreptate porțile Împărăției Cerești, porțile fericirii veșnice. Viața noastră pământească este o pregătire pentru viața viitoare și, prin moartea noastră, această pregătire se încheie. «Este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata» (Evrei, 9, 27).

⁶ Atenagora Atenianul, apud. <https://pildele-cartilor-sfinte.com/trupul.html>.

Atunci omul își lasă toate grijile pământești, trupul se descompune, ca să se ridice din nou la învierea obștească. Dar sufletul continuă să trăiască și nu-și întrerupe existența nici pentru o singură clipă.”⁷

„«Moartea e un câștig», spune Sf. Pavel (Filip 1, 21), fiindcă, trăind în trup, suntem despărțiți de Hristos. Când am ajuns la o anumită măsură a vieții – independent de durată – trebuie să părăsim această viață limitată, pentru a intra într-o viață fără limite. În mod izbitor, slujba ortodoxă a înmormântării este centrată în jurul sicriului deschis, fiindcă persoana e încă privită în integritatea sa, ca trup și suflet, ambele constituind preocuparea Bisericii. Trupul a fost pregătit pentru înmormântare, trupul nu este o haină uzată, așa cum unii oameni, aparent pioși, obișnuiesc să spună, care a fost dezbrăcată pentru ca sufletul să devină liber. Trupul este mult mai mult decât atât pentru un creștin; nu există nimic care să privească sufletul și la care trupul să nu ia parte. Prin trup, primim impresii de la această lume, dar parțial și de la lumea dumnezeiască. Fiecare Taină a Bisericii e un dar al lui Dumnezeu, conferit sufletului prin intermediul unor acțiuni fizice; apa Botezului, untdelemnul Mirungerii, pâinea și vinul Împărtășaniei sunt toate luate

⁷ Sfântul Ioan Maximovici, *Predici și îndrumări duhovnicești*, Ed. Apologeticum, 2006 – Predică în săptămâna a 7-a după Paști, Shanghai, 1941, p. 114.

din lumea materială. Nu putem face niciodată binele ori răul, decât împreună cu trupul nostru. Trupul nu există, ca să zicem așa, ca sufletul să se nască, să crească și apoi să plece, abandonându-l; trupul, de la prima până la ultima zi, a fost împreună lucrător cu sufletul în toate și constituie, împreună cu acesta, omul întreg. Trupul rămâne marcat pentru totdeauna de amprenta sufletului și a vieții comune pe care au avut-o. Unit cu sufletul, trupul e, de asemenea, unit prin Tainele Bisericii cu Însuși Iisus Hristos. Ne împărtășim cu Sângele și Trupul Său, și trupul nostru e unit, cu drepturi depline, cu lumea divină cu care intră în legătură.”⁸

„În acea clipă (a morții, *n.n.*) se desființează ceea ce este stricăcios, este desființată stricăciunea, fiindcă moartea este începutul nestricăciunii. Trebuie ca omul să ajungă din nou în pământ, de unde l-a luat Dumnezeu când l-a făcut, adică trebuie ca omul să ajungă din nou, prin moartea lui, în mâinile dumnezeiești. Acolo ajungem din nou când murim. Nu ne întoarcem în sânurile pământului, așa cum credem noi, ci în mâinile lui Dumnezeu. Acum Dumnezeu ne ia din nou, ne plăsmuiește din nou, ne pregătește viața cea nouă, «pământul cel nou», adică Cerul (II Petru 3, 13).

Din ziua morții noastre începe învierea noastră și logodna desăvârșirii noastre, vederea lui Dumnezeu, pe

⁸ Mitropolit Antonie de Suroj, *Op. cit.*, pp. 102-107.